

Etcètera, etcètera

*Propostes
didàctiques*

Pepa Melià

E@PLA!

© 1993 Jordi Folch
190x130 mm, 144 pàgines
Enquardernació en rústica

© 1993 Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
☎ 961 590 883
info@bullent.net
Director de la col·lecció: Marc Candela
Disseny: Miquel Mollà
Assessorament lingüístic: Francesc Esteve

L'AUTOR

Jordi Folch i Gil va nèixer el 5 de setembre de 1961 a Reus (el Baix Camp). És una persona inquieta i activa i, potser per això, no sols es va llicenciar en Ciències de la Informació, sinó que va fer tant la branca de periodisme com la de publicitat. I, de fet, s'ha dedicat a totes dues coses.

Ha col·laborat, com a redactor, com a locutor i, sobretot, com a crític cinematogràfic, en diversos mitjans de comunicació: premsa, ràdio i televisió. Però, des de sempre, la seua passió ha estat la publicitat. Una passió que l'ha conduït a crear l'agència de publicitat i relacions públiques Folch-Genius & Co.

Jordi Folch té una visió molt lúdica de la vida. La seua fixació és sempre divertir a la gent, fer que siga feliç. Per això, ha creat i editat jocs com *Tomb de Revals*, *Les cartes de Reus*, *Les noces de Reus*, etc. La seua tasca en aquest camp l'ha fet mereixedor del Premi de l'Institut Català del Consum (1993).

En l'àmbit literari, ha publicat, a més a més d'*Etcètera, etcètera*, el llibre per a infants *La rosa de Reus* i, també en Edicions del Bullent, *Primeres aventures de Pere Ganxet*.

L'IL·LUSTRADOR

Miquel Mollà va nèixer a la Granja de la Costera, un poble petitó a prop de la històrica ciutat de Xàtiva, un 9 de maig de l'any 1958. El seu interès per les arts plàstiques se li manifesta des de menut i rep de la vida nombroses proves que aquella és la seua vocació indefugible. Però, com sol passar massa sovint, l'escola i la vida segueixen camins divergents. L'any 1982 es llicencia en Filosofia i Ciències de l'Educació per la Universitat de València, després d'haver provat amb la Medicina. En l'actualitat, fa classes d'aquella branca borda i fosca del coneixement a l'institut de batxillerat Josep de Ribera, de Xàtiva, mentre prova de fer durant el lleure allò que hauria d'haver fet durant la jornada laboral.

Ha realitzat diverses exposicions de pintures i gravats arreu del País Valencià, com també col·laboracions i treballs al vast camp del que sol anomenar-se breument disseny gràfic. Pel que fa a aqueta darrera activitat, cal esmentar la seua estada a les editorials valencianes ECIR i Edicions del Bullent. D'aquesta darrera, n'és el director gràfic.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Aquesta proposta és simplement un suggeriment o una orientació per a ajudar el professor, sense cap altra pretensió.

L'objectiu general és que els alumnes s'ho passen bé llegint i que llegesquen per propi plaer. Llegir és una activitat que, en principi i atenent a aquest objectiu general, implica una comprensió global.

Com a objectius específics he intentat destacar algunes capacitats o microhabilitats de la comprensió lectora com són:

- Cercar i trobar informació.
- Diferenciar la informació rellevant de la irrellevant.
- Entendre la idea o les idees principals.
- Comprendre les idees no expressades en un text.
- Interpretar la intenció de l'autor.

Les habilitats productives, tant pel que fa a parlar com a escriure, estan dirigides principalment a:

1. Fer que els alumnes utilitzen índexs contextuais de diversa índole per a facilitar la lectura i comprensió:

- Utilitzar el relat per a deduir el significat d'una paraula o una frase feta.
- Indicar la presència i la significació de les figures estilístiques (pròpies per a la seua edat).

—Indicar la presència i la significació d'indicadors que es deriven del tipus de text (conte, diàleg, descripció...).

2. Activitats dirigides a fer una síntesi comprensiva del que s'ha llegit, com són:

- Ensenyar a resumir.
- Ensenyar a suprimir informació trivial.
- Ensenyar a seleccionar, generar o resumir un relat.
- Ensenyar a posar títols.

3. Activitats dirigides a generar hipòtesis sobre la lectura:

- Característiques dels participants d'un text.
- L'efecte que pot tenir un determinat fet.
- Possible desenvolupament dels fets.
- Inventar un nou text a partir d'una característica pròpia del que han llegit.

4. Activitats dirigides a generar en els alumnes una visió crític-valorativa del que han llegit:
Demana l'opinió de l'alumne sobre determinats fets, situacions, personatges, temps, espai...

I

INFORMACIONS GENERALS SOBRE ELS CONTINGUTS DELS CONTES

1

—El conte és una narració curta que explica una successió de fets no sempre ordenats cronològicament.

—Molt sovint presenta també fragments descriptius i de diàleg.

—Sol presentar sempre la mateixa estructura. Sabries dir quina és?

—Fes-ho del conte que més t'haja agradat.

2

Els participants principals que intervenen al llarg del llibre tenen dues característiques en comú. Quines?

—1ª característica:

—2ª característica:

3

Creus que aquests relats s'assemblen als contes tradicionals que tu coneixes? Compara, per exemple, *Aladí* i *Missatge a l'interior d'una botella*.

—Anota les diferències:

—Començament:

—Acabament:

—Ensenyaments i moralitats:

4

De segur que has llegit o has vist en la televisió alguna novel·la de Jules Verne. Era pràcticament impossible que allò que narrava es pogués realitzar en el seu temps. Recorda títols com *La volta al món en vuitanta dies*, *Viatge de la Terra a la Lluna*...

Creus probable que en un futur llunyà es podrà viatjar per fax com ho fan els protagonistes de *L'home que viatjava per fax*? Argumenta la teua resposta.

JO I L'ALFRED

—El títol d'aquest relat passa per alt, d'una manera conscient, l'anomenada fórmula de cortesia.

Explica amb les teues paraules perquè s'ha fet així.

—Què entens tu per *educació tradicional*?

—Al primer paràgraf de la pàgina 20 apareix una expressió entre cometes: «no està bé...». Sabries explicar per quin motiu s'ha escrit d'aquesta manera?

—Qui és l'emissor d'aquest relat?

—Qui n'és el narrador?

—Qui n'és el protagonista?

—El narrador no entén què significa l'expressió «...sóc l'últim bastió de la cultura de masses». Sabries explicar-li-ho tu?

—«Això teu són les lletres. Si almenys fos per a anar a cobrar-les!»

- A quina paraula es referix el pronom *les*?
- Amb quin significat del mot *lletres* juga la mare de l'Alfred?
- Com s'anomenen les paraules que poden tenir més d'un significat?
- Escriu-ne alguns exemples.

—En la pàgina 23 apareix la descripció que fa el protagonista del seu cotxe ideal. Encara que no ho sembla, per a poder descriure qualsevol cosa (animada o inanimada) hem de tenir en compte un breu esquema que et donem perquè el seguesques:

- Escribeu els elements que vulgueu destacar (trets físics, de caràcter...).
- Escribeu un paràgraf per cada element.
- Enllaça els diferents paràgrafs i elimina-hi les repeticions innecessàries.
- I ara, descriu el teu millor amic o amiga.

QUI TÉ LA TANDA, SI US PLAU?

L'acció d'aquest relat passa en un forn. El treball de forner és un vell ofici. Quan tothom dorm, el forner fa el pa perquè nosaltres el tinguem cuit i tou a l'hora d'esmorzar.

—Sabries dir-nos quins ingredients es necessiten per a fer el pa?

—Quantes classes de farina coneixes?

—Quants noms de classes de pa series capaç de recordar? Escribeu-los.

I ara, ens divertirem tots un poc. Posarem la nostra imaginació en marxa per tal de fer una dramatització d'aquest relat.

—Necessitem, en primer lloc, situar l'acció en un espai, un temps i tenir uns personatges. L'espai i el temps, te'ls donem tot seguit; els personatges, els hauràs d'extraure de la narració.

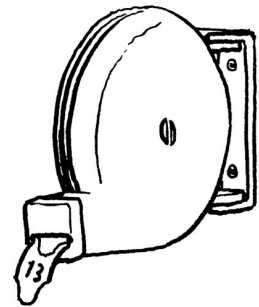
- L'*espai escènic*, que és on es desenvolupa l'acció, serà un forn.
- El *temps*: un diumenge poc abans de la missa de les dotze.

Al forn apareix tota una sèrie de participants els noms dels quals no coneixem, però que són caracteritzats per uns trets concrets.

—Fes una llista d'aquests participants amb llurs característiques i repartiu-vos els papers que interpreten.

—Per a posar en marxa la dramatització seria convenient que comptésseu amb l'ajuda del vostre professor, que us pot orientar en l'adaptació (passar de la narració al teatre) i en el repartiment de personatges.

—A banda dels papers que corresponen als participants, també caldria que algú de vosaltres fes de director, d'apuntador, d'encarregat de decorat...

L'ARMARI DE LES BARALLES

1. Enumera totes les peces de roba que apareixen en aquest conte.

2. Classifica-les en el següent quadre segons siguin d'hivern o d'estiu.

ROBA D'HIVERN	ROBA D'ESTIU

3. Després de llegir L'armari de les baralles i d'acord amb l'esquema d'anàlisi que et proposem a continuació, intenta extraure les idees que inicien cadascuna de les parts:

Situació inicial:	
A C C I Ó	Fet que trenca l'equilibri:
	Desenvolupament de les accions:
	Desenllaç de les accions
Situació final:	

4. En quins arguments es basa l'abric de franel·la per induir la resta de roba d'hivern a fer la revolució?

4.1. Enumera'ls.

5. En la teua classe deueu haver fet més d'una vegada assemblees reivindicatives. Com ha estat la vostra protesta?

5.1. Heu tingut un líder?

5.2. Com s'ha comportat?

5.3. Quins eren els fets que desencadenaren la protesta?

5.4. Com els argumentàveu?

MATAVENTS

En el conte Matavents apareixen una sèrie de participants que ja coneixes molt bé. Com has pogut comprovar, l'escriptor, en presentar-los, els caracteritza amb un seguit de trets. Així, per exemple:

«Eulàlia de Torres: delicada senyoreta, membre de la Societat Geogràfica Catalana»

Ara fes tu el mateix amb els altres participants:

—Adolf Delagorgue:

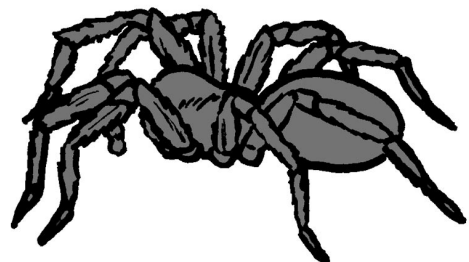
—Henri Leavin:

—J. Soresby:

—Joan Matavents:

—Joan Sarsanedes de Simó-Casas:

—Josep Coromines:

Has pogut observar que al llarg de la narració s'esdevé un fet clau que determina que un participant es rebel·le contra el seu escriptor:

Quin participant és?

De quin fet es tracta?

Des d'aqueix moment la fi del relat no serà la mateixa que havia pensat l'escriptor.

Anem a rebel·lar-nos també nosaltres, però no solament contra l'escriptor, sinó fins i tot contra el protagonista. Conservant els mateixos participants, fes un resum de la història situant els fets en un espai i en un temps distints dels de la narració.

II ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

A. JOC DEL TELEGRAMA

1. A partir de la paraula cedre, que és l'arbre en el qual es converteixen Napoleó i Arlequí, hem fet un telegrama utilitzant per a cada paraula la lletra inicial del nom que et proposem:

Exemple: CEDRE

Collírem encisams dolços/stop. Resultat excel·lent/stop

Fes el mateix amb la paraula NAPOLEÓ.

2. Busca en l'enciclopèdia informació sobre aquesta classe d'arbre:

- Nom científic: .....
  - Família a la qual pertany: .....
  - Característiques: .....
  - Classes: .....
  - Localitza en un mapa els països d'on és originari i escriu-ne els noms a continuació: .....

.....

B. JOC DE PARAULES

A tots ens ha passat alguna vegada que no entenem el que ens diuen o llegim, o que ho entenem malament.

Molt sovint es tracta, senzillament, de manca de vocabulari. Si encerteu menys de quatre respostes, no ho dubteu: heu de continuar llegint.

Enutjar

- Causar enuig, disgust, irritació.
- Desitjar allò que un altra posseeix.
- Causar gran alegria.

Eixarrancar

- Arrancar a córrer.
- Llevar la humitat d'alguna cosa.
- Separar les cames.

Frisós

- Natural de Frísia.
- Fortament impacient.
- Sense consistència ni serietat.

Bellugar

- Fer moure una cosa, especialment una part del cos.
- Fer la guerra.
- Sinònim d'embellir.

Eixelebrat

- Ressec, eixut.
- Dit de les persones sensates.
- Que obra sense reflexió, sense mirar el que fa.

Postil·lar

- Fer les observacions al marge d'un llibre o d'un escrit.
- Afegir til·la al te a fi de fer-lo menys estimulant.
- Reemplaçar artificialment una cosa natural.

Xafogor

- Pluja molt forta.
- Nevada intensa i de curta durada.
- Calor sufocant que hom sent en un ambient molt calent.

Neguitós

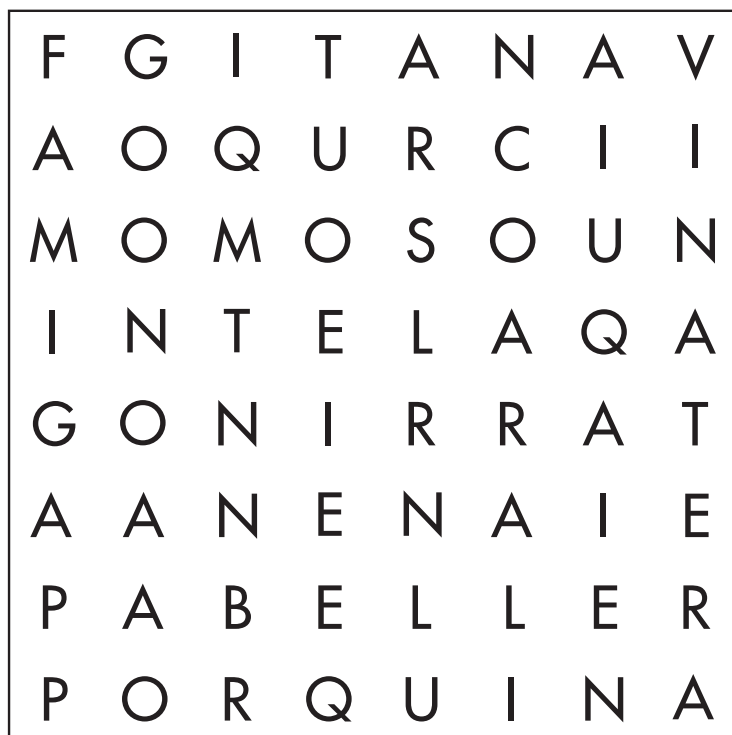
- Desassossec, molèstia produïda per una forta excitació.
- Qualitat de negre.
- Sinònim de joiós, alegre, content.

Esfilagarsar

- Passar els senyals a un patró de roba.
- Desfer, separar els fils d'una roba.
- Escórrer-se una cosa esvarosa.

C. SOPA DE CARABASSA

En aquesta sopa de lletres trobaràs el nom de set varietats de carabasses. Les enumerem per tal d'ajudar-te: vinatera, abellera, porquina, fornera, gitana, panesca i violina.

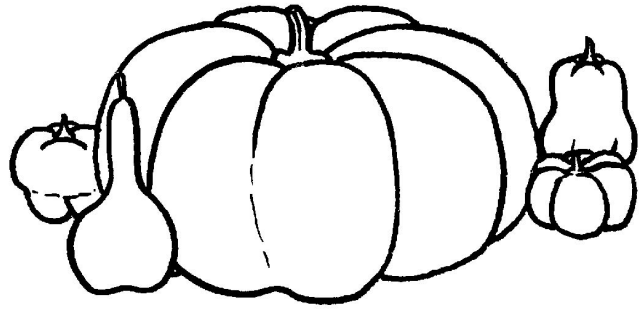

La sufixació és, dins de la derivació, un dels procediments més freqüents en l'obtenció de paraules noves.

Atenent a les varietats de carabasses, sabries separar el lexema primitiu del sufix?

Després, fes un dibuix suggeridor de cada substantiu que has extret i que dóna nom a cada varietat de carabassa.

La carabassa és un fruit de l'horta que té una tradició en la cuina mediterrània. Amb carabassa, s'hi poden elaborar plats dolços i també salats. Hi ha festes en les quals la carabassa, cuinada de diverses maneres, forma part de les postres de qualsevol casa. Sabries dir en quines festivitats se'n sol menjar com a darreries?

En grups de treball cerqueu tot tipus de receptes de cuina l'ingredient principal de les quals siga la carabassa. Després, les ajunteu a classe i trieu la recepta més votada. Amb l'ajuda del mestre i com a activitat complementària, l'elaboreu en la cuina del col·legi.

D. JOCS DE FRASES

Al llarg de la lectura deus haver observat que hi ha una sèrie de locucions i frases fetes que enriqueixen l'ús corrent de la llengua. Relaciona les dues columnes.

a. A dojo	1. Gratuïtament
b. De bon grat	2. Totalment ple
c. A cau d'orella	3. Abundosament
d. A la babalà	4. Amb tots els detalls
e. De gom a gom	5. Apressadament
f. De franc	6. Sense posar-hi atenció
g. A corre cuita	7. En veu baixa, suaument
h. Fil per randa	8. Amb satisfacció

Inventa una frase amb cadascuna de les locucions anteriors.

III

FITXA DE LECTURA

Títol: .....
Autor: .....
Il·lustrador: .....
Núm. i any d'edició: .....
Col·lecció: ..... Núm.: ..... Nombre de pàgines: .....
Quin relat més interessant? .....
Amb quin participant t'identifiques més? .....
Canviaries el títol d'algun conte? .....
Recomanaries aquest llibre? Per què? .....
.....